

Nro 46.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsben Decembernek 6-dik napján 1793.
esztendőben.*

Északi Amérika.

A z északi Amériikai közönséges társaságnak leg szebb, leg népesebb, és leg virágzóbb városa *Filadelfia*, eggy ottan uralkodó ragadó nyavalya által, mellyet sárga hideg lelésnek neveznek, tsak nem egézlén el pulztitotott. Napjában 150, söt 200 embert is meg ölt ez a' gonolzmétely, melly közönségesen hideg borzadással, fő, és hát gerend fájással kezdődött, annakutánna egélz teste meg sárgúlt a' betegnek, elméjében meg bódúlt, 's harmad napra meg hólt. A' tehetős lakosok, többnire mind oda hagyták honyyaikat, 's másuvá mentek lakni. A' férfiak meg

hólt feleségeiken, ezek el vesztett férjeiken siránkoznak. Sok familiák egészlen ki hóltak, 's házaik üresen maradván bé lzegeztettek. A' ki még reggel egészséges vólt, 's fenn járt, már este nem ágyában, hanem édes anyjának a' földnek gyomrában nyúgodott. Allig lehet az úttzákon egy 's két embert látni, azok is feleségeiknek, gyermekeiknek, rokonaiknak, avagy szomszédjaiknak lelketlen testeiket vízik talyigákon a' temető helyre. Octob. elein egy 18 esztendőös ifjú ember vitetett ki a' temető kertbe, semmi érzékenység és lélek nem tapasztaltatván testében; azonban, midön koporsója a' sirbe le botsátatott volna, fel ébrett, 's koporsójának fedelét fel ütven, fel ült, ki ment a' sirból, 's honnyába vissza tért. Egy másik, midön már le botsátatott volna a' sirba, akkor kezdett zörgeni és kiáltozni. Ez is vissza vitetett házához. Ki tudja, hány száz nem temettetett már így fél hóltan el, minhelyt nem pihog a' beteg, mingyárt ágyastól égyütt, egy 4 szál deszkából imigy amúgy öszve lzegeztetett koporsóba vettetik, 's egy két óra múlván ki vitetik a' temetőre, akár gazdag, akár szegény lett legyen az. Hasonló nyavalya kezdett újj *Éborakumban* is (*Neu York*) uralkodni, sőt még az ottan tartózkodó Angliai hajókon is. A' mint iratik, épen az a' ragadó nyavalya ez, melly a' múlt nyáron felettébb nagy pusztitást okozott napnyúgoti Indiában, 's közönségesen a' rossz kaffé ital tétetik okául.

Lengyel Ország.

A' *Grodnoi* közönséges gyűlésben azt végzették múlt hólnapnak 6-dik napján a' Lengyel Karok és Rendek. — 1. Hogy az Országnek határain fekvő seregeknek kórmányozói, egygy Frantziát se botsássanak bé az Országba, a' kinek elegendő tanúbizonyság levele nem lejénd. — 2. Hogy minden tsapongó Frantzia, hogyba tanúbizonyság levelet nem mutathat, fogattasson

meg. — 3. Hogy minden Lengyel Országban lakó Frantzia esküvéssel kötelezze magát, a' most Frantzia Országban uralkodó principiumoknak megvetésekre, és XVII *Lajos* törvényes királyságának megismerésére. A' ki ezen parantsolatnak nem engedelmeskedik, üzettesen ki az Országból, a' ki jövődöben által hágja azt, minden jószága vettesen kótyavetyére, maga pedig vitettesen az Ország határjair. — 4. Hogy semmi féle rangú és méltóságú ember 6000 forint büntetés alatt semmiféle Frantzia könyveket, *Journálok*at és újságokat ne mérészellyen olvasni.

Novemb. 5 dik napján tartatott közönséges gyűllésben, minden titkos 's nyilván való végzései a' *Targovitz*i Confoederatiónak semmivé tétettek, és a' kik meg fosztattak örökségeiktől, minden per nélkül vissza helyheztek azokba.

A' Lengyel korona alatt meg maradott tartományokban, mindenütt szabad vallásbeli gyakorlás engedtetett a' Protestánsoknak.

Hollándia.

Minekutánna a' Hollándiai helytartó Fejedelem, a' hadi dolgokra ügyelő Tanátsnak eleibe terjesztette volna, a' jövő esztendei táborozásnak folytatására, és a' közönséges Társaság flottájának illendöképen lejendő felkészítésére szükséges költséget, tudtára adatott a' Fejedelemnek akarattya a' Rendeknek, mellyet ezek a' közönséges társaságnak fundamentos törvénye szerént, minden tartományoknak meg küldötték, várván azoknak értelmeket, és adandó költségeiket. — Múlt hólnapnak közepe táján, *Bood* Vice Admirál, a' ki t. i. a' *Zelándiai* vizekben kormányozott egy *Escadrét*, az az, egy eggyvnehány hadakozó hajóból álló flottátskát, történetből a' tengerbe esett 's oda holt, kinek, mint igen ta-

nült és alkalmas tengeri tisztnak halála sokakban nagy érzékenységet okozott.

Olasz Ország.

Közelebb múlt hólnapnak végén azt trombitálta ki az *új Magyar Kurir* a' két Magyar Hazában, hogy a' *Génuai* köz társaság is bé állott a' Frantzia nemzet ellen köz erővel hadakozó Európai hatalmasságoknak társaságokba; most pedig ellenkező újságot viszen Erd. Olvasóinak. — Minthogy mind az elsőbbet, mind a' mostanit, más újság íróknak táskájokból szedte ki, valamint az elsőbbnek, úgy ennek igazságáért sem áll jól. Magából *Génuából* jött magános levelek azt adják tudunkra, hogy a' kormányozó szék, a' vagy *Génuai* Tanáts hofzas égyütt való tanátskozása után arra határozta meg magát, hogy valamint eddig, úgy ennekutánna is szoros neutralitást fog tartani, 's attól eggy Európai Fejedelmnek fenyegetődzései által sem engedi magát el tántoritatni. Tudtára adatván e' dolog az ottan tartózkodó Brittanniai miniszternek, leg ottan parantsolatot küldött, nemcsak az Anglus, hanem a' Nápolyi hajóhoz is, hogy minden halasztás nélkül menyenek ki a' *Génuai* ki kötő helyből. Véghez is vitték parantsolattyát, 's miogyárt *Spezziába*, ugyan csak a' nevezett köz társaság kicsiny, de igen erős városának ki kötő helyébe vonták magokat, holott 5000 főből álló, *Tulonba* rendeltetett Nápolyi sereg várakozott reájok. — Néhány napokkal az után eggy sebes kurir hajó ment a' Brittanniai miniszterhez, a' ki is a' néki küldetett instructiót tudtára adta a' *Génuai* Tanátsnak, hozzá tévén ezt is, hogyha 24 órák alatt kivánt választ nem fogna adni a' szövetséges Fejedelmeknek, semmiféle eleség nem fog a' ki kötő helybe bé botsátatni. Következett napon gyűlést tartván a' Tanáts előbbi fel tételében állhatatosan meg maradt, 's minden kereskedő hajóknak tudtára adatta, hogy a' *Génuai* ki kötő

hely bé vagon zárva, és így ki ki ahoz tartsa magát. Eggyfzersmind parantsolatot küldött ki tartományába, hogy nemtsak 5000 főből álló hadi seregei; hanem a' lakosok is fegyvert fogván, indúllyanak a' respublica határjainak őrizetekre, 's védelmezésekre.

Múlt hólnapnak 12 dik napján közönséges Exequiák tartattak, az az misék mondattak *Rómában* a' Sz. Lajos templomában, néhai XVI Lajos Frantzia király lelkének nyúgodalmáért. A' templomnak külső tekintete egézlén fekete posztóval vólt bé vonva, a' fő ajtó felibe a' királyi tzimmer fel függesztetve, a' két oldal ajtók felibe pedig külömb külömb féle felül irások ragasztatva. A' templomnak belső része hasonlóképen ezüstel és arannyal mesterségesen fel ékesitetett fekete posztóval vólt bé terítve, a' templomnak közepén készitetett mausoleumnak, avagy királyi temető helynek tetejére, eggy zöld porfir köből tsinált *Urna*, az az, hamvat magában tartó edény vólt tétetve XVI Lajosnak képével eggyütt, mellyen ez a' körül irás olvastatott: *Ludovicus XVI-us Gallicarum Rex Christianissimus*, az az, *XVI Lajos Frantzia Országának leg keresztényebb királlya*. — Ezen pompás isteni tiszteleten 10 Kárdinalok jelentenek meg, ezek között vólt *Bernis* Kárdinál Püspök, Frantzia Országának protectora is, ő éneklette el a' sz. misét is, mellyen a' Frantzia herczeg asszonyokon kívül, minden Európai követek, és *Római* nemesség jelen vóltanak. Az után harmad nappal, u. m. Novemb. 15-dikén hasonló áhétatosság tartatott néhai *Mária Antonia* Frantzia királyné lelkének nyúgodalmáért.

A' Márs zürzavaros mezejéről.

Manheimből, a' Palatinátusi választó Fejedelemnek lakó városából jött magános levelek szerint, a' *Biponti* vidékeken állott Prussus seregek *Lautern* felé vonták magokat, de nem a' Frantziák.

tól való félelem miatt; hanem inkább azért, hogy a' hegyek között lévő útakat, mellyeken amazok *Landaunak* segítségére mehetek volna, el foglalhassák. — *Frankfurtban* Novemb. 26 ik napján költ levelekből olvassuk, hogy a' *Brunsvigiai* hertzeg az előtt való harmad nappal egéizien öltve törte a' Frantziákat *Pirmazens* mellett a' *Biponti* hertzogségben, és hogy közzülök 4000 embert le vágott, 1600 el fogott, 40 ágyújokat el nyerte, a' többit pedig egéizien ki üzte a' *Biponti* hertzogségből.

Más hasonló foglalatú, *Türkheimban* 24-dik Novemb. költ levél érkeze hozzánk, mellyből azt olvassuk, hogy a' *Brunsvigiai* uralkodó hertzeg, *Kalkreuth*, és *Kalkstein* Prussus Generálok, *Pirmazens* és *Lauter*, *Cassel* és *Bipontum* közt keményen meg verték a' Frantziákat, 4000 embernél több maradt a' tsata piatzon, 's mintegy 10 ezer esett sebbe. Az elsőbbek közt vólt a' kormányozó Frantzia Generál *Landremont* is. A' Prussusok közzül, a' mint iratik, 600 embernél több el nem esett. Mivel a' rossz útak miatt el nem vihették a' Frantziák ágyúikat, többnire mind el nyerték tőlök a' győzedelmesek.

Karlsruhéból az adatik tudunkra, hogy múlt hólnapnak vége tájján gyakorta való viaskodások történtek az égyyesült Német és Frantzia seregek közt. — Ugyan onnan iratik, hogy a' veszekező kakasoknak számok *Vansenau*, *Buschweiler*, és *Brumpt* körül 22 batallion gyalogsággal, 's 6 regiment lovassággal szaporodott volna. Ezek és a' Német seregek között gyakorta nagy vérontás vólt a' múlt napokon. Amazok bizván sokságokban, sok helyeken meg támadták, 's egy kevesé vissza is nyomták az égyyesült seregeket; hanem a' mint iratik, meg is fizették vakmerőségeknek az árát. Gróf *Wurmser* tettevén erőtelenségét, egy keveset vissza vomta magát, hanem az előre ki nézett alkalmatos tsata piatzra tsalogatván ökemeket, elől hátúl meg támadta, és a' mint iratik, 10 ezret aprított le közzülök.

E' mostan folyó hólnapnak 4-dik napján a' Fels. hadi Cancellaria által ki adatott, és a' *Bétsi* udvari újság író leveleiben közönségesse tétett hadi történetek, múlt hólnapnak 19-ik napjától fogva 28-dikig, ezek vóltanak.

1. *Hahn* G. Májor brigadája Novemb. 20-dikán tsak nem egész nap tsatázott a' Frantziákkal, 's eggnéhány embert el is veltett. Este felé nagyobb erővel ment ellene az ellenség, és néhány lovas ágyúkkal által jött a' *Soor* vizén, mellyel bé következvén az éjjel semmit sem gondolt *Wurmser* lovas hadi vezér. Következett napon reggel egész hadi seregét ki állította ellene, 's *Ott* Leopold fő hertzeg huszár regementének Obesterére bizta az előmenő sereget, a' melly két batallion gyalogságból, és a' nevezett regementnek 3 osztályából állott. Noha a' sűrű köd miatt allig lehetett 20 lépésnire látni: még is mind azáltal olly böltis rendeléseket tett a' nevezett Obester, a' minémüeket lehetett eggy olly hadi mesterségben jártas, és sok szerentsés történetek által meg koronáztatott fő tiszttól. Leg elsőben is tehát *Tsifzár* fő hadnagyot eggnéhány huszárokkal ki küldvén, a' Frantzia külső őrállókat vissza verette, annakutánna maga elébb menvén, a' *Brumpt* mellett nagy számmal öszve gyült ellenséget jól intézett ágyúi által lövöldöztetni kezdette, 's végtére 2 bataliomot küldött a' városban feküdt Frantziák ellen, mellyek, semmit nem gondolván kártátsainak kemény tüzével, bajonétákkal mentek rajtok, 's szerentsésen ki is üték őket a' városból, holott eggy ágyút, és eggy munitiós szekeret nyertenek.

Illyenképen kéntelenitettek a' Frantziák a' *Soor* vizén által menni, és noha eggnéhány ízben ismét által akartak jönni; mindazáltal mindenkor vissza verettek *Ketskés* kapitány vezérlése alatt, a' nevezett folyó viz partyán állott Gróf Gyulai Magyar regementéből való 4 compania által.

E' dolognak szerentsés ki menetelét ámbár az alatta lévő fő tiszteknek, 's nevezetesen *Wallis Olivier* regementebeli fő Strázsamesternek *Arsvaldnak*, és az első Oláh regement Obestlájtinántyának *Stojanichnak* tulajdonittya *Ott Obester*, nem engedvén a' vele született szemérem, tulajdon érdemeivel való ditsekedést: meg valylyá mindazáltal Gr. *Wurmser*, hogy azt leg inkább *Ott Obester* alkalmas voltának, melzsze látóságának, és itten is előre tett bölts rendelkezéseinek kelletik köszönni. Részünkről mind öszve 14 ember maradt a' tsara piatzon, 's ezek közt a' fellyebb nevezett *Arsvald* fő Strázsamester- Seb- be estenek 7 tisztel égyütt 160 köz emberek. — Az ellenségnek veszteségét a' nagy köd miatt nem lehetett meg határozni; annyi mindazáltal esett értésünkre, hogy ők sokkal többet veltettek el, mint mi.

Ugyan azon nap, azon idő tájban támadta meg B. *Splényi* F. M. Lájtinánt is a' *Geidersheim* nevű helységben feküdt Frantziákat *Mack* vasas regementyének egy osztályával, és *Schröder* gyalog regementyének egy batallionnyával. Még nem is közelített jól az említett faluhoz a' mi gyalogságunk, mikor már az ellenség onnan el futott, hanem kevés idővel az után néhány ágyúkkal ismét vissza tért, 's keményen tüzeit B. *Splényi* seregeire. Noha két ízben is meg némittattak ágyúi, 's kéttzer, sőt többször is vissza verettek önnön magok is; még is mindazáltal eggynehányszor meg újjították a' tsatát, mig osztán végtére ki nem járhatván ágyúinknak hevét, elébb állottak, még pedig nem kevés veszteséggel. A' B. *Splényi* seregeiből égyetlen egy ember sem hólt meg, a' sebbe esteknek számok is 9-nél többre nem ment.

A' fellyebb nevezett napnak viradtakor *Waldeck* hertzeg is meg támadta a' *Wayersheim* nevű faluban feküdt számos Frantziákat, nem maga személyében, hanem *Hahn* Gen. Májor által. Ez a' nagy tapasztalású vezér, a' reá bizatott *Ferdi-*

Ferdinand fő hertzeg Magyar, és *Rohan* batallionnyai-
ból, egynéhány szabad akaratú bátor vitézeket
ki választatott, 's azokat küldötte elsőben is el-
lenek, a' kik olly sebességgel mentenek előre,
hogy csak akkor vették magokat észre a' Frantziák,
mikor már a' falú alatt voltak a' zsiros szájú Ma-
gyarok, 's éggyszeribe hátat is vetettek. Hanem
mások érkezvén segítségekre, ismét vissza tér-
tek, és mind nagyobb, mind apróbb fegyverből
erössen tüzeltek a' nevezett falúra. Dél után 3
óra tájban ismét egynéhány százból álló gyalog-
ság és lovasság menvén segítségekre, mind elől,
mind két oldalról szorongatták, sőt vissza is
nyomták a' nevezett faluba bé ment vitézeinket,
melly dolog tudtára adatván *Hahn G. Májornak*,
ismét egy batallion magyarságot küldött ama-
zok után, 's ugyan ezek által, által is üzette a'
Frantziákat a' *Soor* vizen. Ezen tsatában 4 Ma-
gyar vitéz áldozta fel életét *Ferdinand* fő hertzeg
regementéből, 37 sebessitetett meg. Ezek t. i.
a' sebbe estek között voltanak *Robert* fő hadnagy,
és *Róth*, 's *Gönzöl* all hadnagyok. Azíttén volt
S.ékely huszárok között három ember sebessite-
tett meg.

Az eddig elő beszélt hadi történetekhez
járul még az is, hogy Gróf *Klénau*, és *Gyulai*
Oberstlájtnántok *Pfaffenhofen* felé ki küldettek
az ellenségnek meg kémlelésére. A' Gr. *Klénau*
védelmére rendeltetett Erdödi huszár regementé-
ből való fő Strázsamester *B. Szörényi* a' *Motter*
vizen által menvén, 30 Fr. vadász katonákra akadt
Buschweiler mellett, a' kiket 15 huszárjai által
éggyszeribe meg futamtatott, és sátorral 's tsiz-
mákkal meg rakott szekereket el vette. Gr. *Esz-*
terházi *Leopold* fő hertzeg regementélek fő Strá-
zsamestere, azon regementből egy escadronnal,
és a' *Gyulai* szabad seregének egy osztályával
Davendorf nevű helység felé küldettétvén, *Überach*
mellett állott Fr. őrizeteket meg támadta, 2 em-
ber közülök le vágott, égyet el fogott, és mind
ő, mind a' fellyebb nevezett Oberstlájtnántok,

végben vivén a' reájok bizatott dolgot, előbbi tanyájokra vissza tértek.

Következett napon u. m. Novemb. 22-ik napján 8 batallion gyalogságból, 100 gyalog vadászokból, négy regement lovas vadászokból, mintegy 300 *Párisi* huzárokból álló Frantziáság, 17 ágyúkkal támadta meg *Kihlsteten* mellett állott örállóinkat, és a' mint képzelni lehet, nagy lévén erejek, vissza is nyomták azokat. Épen e' történt *Herlsheim* mellett is. Fülében menvén e' dolog Gr. *Lichtenberg* G. Májornak, egy granatéros osztállyal, egy ágyúval, és *Waldeck* dragonyos regementének égyik szárnyával segittségekre ment vissza nyomtatott vitézeinknek, 's velük ölzve kaptsolván magát, tsak hamar visszanyomta az ellenséget.

Hasonló szerentséje vala Gr. *Keglevits* Generál Májornak *Herlsheim* mellett a' *Rajna* vize partján.

A' *Kurzenhauseni* tetőkön ide 's tova bollyongó Frantzia vadász katonák ellen 2 tzúg Székely huzárokat, égy osztály vasast, és egy lovas ágyút küldött B. *Splényi* F. M. Lájtinánt. Mind ezekre, mind B. *Kospothra* keményen tüzeltek a' tetőkön lévő Frantziák, de minden haszon nélkül, 5 emberünknél többet meg nem tudtak sebesíteni. A' bé következő éjtzaka vetett a' tsatazásnak véget.

Novemb. 27-dik napján tett jelentésében azt írja Gróf *Wurmser*, hogy azon, és az azt megelőző napokon egész erővel meg támadták a' Frantziák *Reishofen*, *Mersweiler*, és *Schweighausen* mellett állott seregeinket; az elsőt *Hocze* G. Májor; a' másodikat Gr. *Klenau* Oberstlájtinánt, a' harmadikat Császár dragonyos regementéből való Gr. *Klenau* Oberstlájtinánt védelmezték, és e' két utólsóbb eggnéhány száz Frantziát le vágott, 's 65 el fogott. A' *Mack* vasas regementének vitézei *Buray* Frantzia Generált ölzve vagdalták.

Lássuk továbbá minémű hadi történeteknek jelentésével kedveskedett leg közelebb *Koburg* hertzeg a' Fels. hadi Cancelláriának. Novemb. 19-dik napjau 4000 gyalog, és 1200 lovas Frantzia támadta meg, a' *Treviri* választó Fejedelemségben *Lébach* mellett állott Gr. *Merhandin* Gen. Májort, és vissza is nyomta *Bettingig* mind ötöt, mind a' *Wurmser* huszár regementének fő Strázsmesterét *Vogelt*.

A' melly *Poperingi* történetet egy két szóval említett minap *Koburg* hertzeg, most máshozzásan és környülállásosan le írja. Az ott tanházott Frantziák ellen *Stuárt* regementéből való *Salis Obester* küldetett, a' ki a' reá bízott dolognak lzerentsés végbe vitele végett, 3 colonnára osztotta fel a' reá bízott Cs. K. seregeket. Az elsőt *Kubenitz* kapitányra, a' másikat a' Hassiai karabélyos regementnek kapitányára *Steinra*, a' harmadikat *Nummers* Hassiai kapitányra bizta, 's mindeniknek külön külön utat mutatott a' *Pomeriingbe* való menetelre. — A' parantsolat szerént még a' nap fel jövele előtt a' Frantziák által bé vágatott erdőhöz érkezvén az említett colonnék, mivel semmi ellentállásra nem találtak, a' velek lévő parasztok által széllyel hanyatták a' le vágatott fákat, és minekelötte észre vette volna őket az ellenség, egygy ágyú golyóbisnira érték a' Frantzia sántzokhoz, és minthogy egymásután három oldalról ütöttek az ellenségre, éggyszeribe zürzavarba hozták őket, a' kik kevés ellent állások után oda hagyván sántzaikat, a' ki merre futhatott futott, 's mentette életét a' haláltól. Égggy része az el futott ellenségnek *Poperiingbe* vette magát, 's a' házaknak ablakaiból lövöldözött vitézeinkre. El is vették méltó jutalmokat, mivel a' városnak piatzán, és úttzáin 40, a' házakban pedig 80 ember apritatott le közzülök. Az el fogattattak közt, kiknek számok 50 re megyen, 1 kapitány, és 5 hadnagy vólt. A' Cs. K. vitézek közzül 5 vesztette el életét, 's 16 se bessitetett meg. E' történetben mutatott hadi tar

lentomáért felettébb ditsértetik az Odonell szabad seregének kapitánya *Rubenitz*.

Béts.

Múlt vasárnap tartatott az udvari templomban az arany gyapjas vitézi rendnek szokott inepje, mellyen mind ő Felsége a' Császár, mint annak nagy mestere, mind az itten lakó arany gyapjas vitézek, a' rendnek szokott köntösében jelen vóltanak. A' *Bétsi* Érsek *Migazzi* Presbyter Kárdinál szolgáltatót sz. misét. Az áhétatoságnak el végeztetése után vissza tért ő Felsége a' vele lévő fő hertzegekkel, és az arany gyapjas vitézekkel égyütt a' királyi várba, és a' szokás szerént maga ő Felsége egy királyi tronus alatt, az arany vitézek pedig különös asztalon távolkább ebédlettenek a' nagy palotában. A' Császárné ő Felsége, és a' fő hertzeg asszonyok, a' galleriáról, az az, a' palotában lévő belső folyosóról nézték ezt a' pompás ebédet, és az annak szemlélésére fel gyülekezett uraságot. Ezen arany gyapjas vitézi rendel tisztelte meg ő Császári Felsége múlt hólnapnak 17 dik napján, a' mostan uralkodó *Württemberg-Stuttgardi* hertzeget, *Lajos Eugént*, 's annak izimerét által is küldötte az itten lévő *Württembergi* követnek, Báró *Büllernek*.

A' Felséges Császárné *Mária Terésia*, naponként mind több több próbáit adja emberi érzékenységének, 's keresztény felebaráti szeretetének. Minap, a' mint jelentettük, az ide való közönséges ispotályban fekvő betegeket örvendeztette meg kégyelmes jelen létele által; múlt szombaton pedig a' *Jósef* nevet viselő Chirurgica Académiának vala szerentséje uralkodó kégyes asszonyának szemlélésére. Generál chirurgus, és udvari tanácsos *Branbilla* úr, és a' nevezett Académiának közönséges tanítói kísérték ő Felségét égyik szobából a' másikba. Tsudálkozással szemlélte Fe-

jedelmi alfszonyunk az ezen Academiában lévő *anatomicum praeparatumokat*, az az, az emberi testnek minden fel bontzoltatott tagjait, és részeskéit, nemcsak természetesen, hanem mesterségesen is majmoztatva. Egész Európában nintsen ehez hasonló kamara, a' mellyben az ember testének minden tagjai, és portzikai, oly mesterségesen vagynak viafzból ki készítetve, hogy a' ki nem tudja, valóságos testnek lenni gondolya azokat. Eggy *Vénus*, a' leg szebb fejer viafzból ki készítve, veres bársonyon fekve, és pupján alól tzombja közepéig, zöld selyem tafotával bé fedezve tartatik eggy üveg ládában, mellynek az érzékenységnél, és szólló nyelvnel egyéb héjja nintsen. — — Valamiképen ez, úgy minden bontzó készülemények selyem párnákra helyheztetve; tartatnak üveg alatt. — Eggy szóval, a' ki még ezt a' ritkaságot nem látta, semmit sem látott, 's méltó, hogy minden ritkaságoknak szemlélésében gyönyörködő idegen meg tekintse. Mind ezen természeti készülemények, mind a' nevezett chirurgica Académia, néhai nagy emlékezetü II *Jósef* adakozásának köszönhetik lételeket.

Ezt a' bámúlásra méltó ritkaságoknak tárát Felséges alfszonyunk is méltónak lenni ítélte a' szemlélésre. De nemcsak ezt, hanem az ahoz ragasztatott beteg katonák számára épitetett ispotályt is meg látogatta ő Felsége, tsudálta az abban uralkodó tsinosságot, szép rendet, és a' betegekkel való jó bánást.

Báró *Schwartz* *Vátzi* Kánonok, és *Bosoniai* püspök ismét 3 tökéletesen fel készítetett hufzárt ajánlott ő Felsége szolgálatyára, melly hazafiúi buzgóságát tökéletes meg elégedéssel vette Felséges Urunk.

Magyar Ország.

Debretzenből, Novembernek 13 dikán.

Kedves Úr!

Közelebb való újságaiban igen érzékenyen előadta az Úr a' Frantzia népnek azt a' gonofzságát, melly szerént ő reá mert arra menni, hogy jó királya után, leg jobb királynéját is az ő dühösségének fel áldozza. Minden érzékeny szivek a' leg nagyobb boszonkodások, és könnyvezések közt vették ezen leg gyászosabb hirt. Nékem egy barátom, a' ki velem égyütt az Úr újságainak olvasója, az nap, mellyen az Úr ezen szomorú gyáaszt ki hirdette, egynéhány szomorú verseket íra. — Ezeket kívántam az úrral közleni, 's ajánlani a' Magyar versekben gyönyörködő, 's ezen a' szomorú történeten meg indúlt szíveknek.

Tsak gyilkoly már mindent Te a' *Márpésia*
 Kemény értzeihez hasonló Frantzia!
 Ölly mindent rakásra; szép az ha fegyvered
 Az *ártatlanságban* markolatig vered.
 Ölly, illik ez hozzád, e' leg szebb tzipered,
 Ha a' *Gvillotiné*t vérrel bé kevered.
 Ölly, szép az, ha a' vért szomjúzó pallosod,
 Az ártatlanoknak vérében meg mosod.
 Ölly, és az igazat 's a' vétkest ne nézzed,
 Mindenik vérével kardod hüvejezzed.
 Ölly, és gyönyörködjél, ha a' vér bársonnya.
 A' hóhér pallosát pirossal bé vonnya.
 'S leg jobb királyodnak vérétől részegült,
 Kardod királynédiban melegítsd, ha meg hült.
 Ah! leg irtóztatóbb dühösségű Nemzet!
 Hozzád hasonlót még a' világ nem nemzett.
 Hát *hüségéért* ez *Lajosnak* a' bére?
 Hogy jobbágyi által omoljon ki vére?
 Hát azért, hogy *Lajos* vólt a' népnek attya?
 Lessz a' *gvillotiné* gyászos áldozattya?

Hát hogy jobbágyinak vólt leg jobb baráttya,
Feszítsd meg, feszítsd meg, népe azt kiáltya?
 Szerentsétlen Felség! ki azért meg halál,
 Hogy gyilkos népedhez mig éltél jó valál.
 Bóldogtalan király! kit az kárhoztatott,
 Hogy népéhez mindig jó szívet mutatott.
 Ki mivel bóldoggá jobbágyait tette,
 A' leg irtóztatóbb halált érdemlette.
 Kit rossz népe azért halálra itéle,
 Hogy e' leg jobb király mindig jól tett véle.
 Irtóztató vétek! -- -- -- De jaj! ez a' fene
 Dühösségű nemzet még többre is mene.
 Rettegek mondani --- Oh nagy bűn! --- oh e' nagy
 Istentelenségre a' vér bennem meg fagy. ....
 Eggy leg jobb királynét ölt meg a' Frantzia,
 Az a' dühösségnek első szülött fia.
 Olly Felséget, kinek imádván virtussát,
 Önként néki adta páltzáját 's tronussát.
Mária Antonia - - keserves nevezet - - -
 Kinek tigris szívű néped nem kedvezett.
 A' kinek ártatlan vérével *Párisnak*,
 Atkozott porai méltatlanúl hiznak.
 Királyné vala ez, 's felséges személye,
 Azt érdemlette hogy népe ötet féllye.
 Ertz hertzeg asszony vólt, 's a' *Nagy Máriának*
 Tartatott kedvesebb 's leg szebb leányának.
 Az *Ártatlanságnak* vólt eleven képe,
 A' *Virtus* ment vele akármerre lépe.
 A' *szánakozás* és ennek testvér nénnye,
 A' *szeretet* nálla lakott, 's fő törvénnye.
 A' vólt, ha másokkal a' vele született
 Felséges indulat szerént jól tehetett.
 Tudta, hogy leg szebb kő az a' koronában,
 Ha a' *Kegyelmesség* lakik udvarában.
 Azért jobbágyain szüntelen könyörült,
 'S ha velek nagy lelke jól tett, annak örült.
 Tudjátok ezt oh Ti! tudjátok magatok,
 Kik ez ártatlanra halált mondottatok.
 Tudják jobbágyinak hiv köny - hullatási,
 Tudják sok bús szívnek néma zokogási.
 Sőt tudják mindenek, 's arról meg győzettek,
 Hogy illy jó királynét ők nem érdemlettek:

Mindazáltal ennek a' leg jobb Anyának,
 Fejére fiai halált kiáltának. -- -- --
 Háládatlan Páris! ugyan hogy nézhetted?
 Hogy édes anyádat meg ölik előtted?
 Hát jéggé vált szíved meg nem olvashatta?
 Mikor te előtted könyveit tsorgatta.
 Hát könyörgésére, mellyel meg keresett,
 A' könél keményebb szíved meg nem esett?
 Hát olly kegyetlenség vad szívedben fér bé,
 Hogy meg nézhedd mikéant úsz Anyád a' vérbe?
 Hát eggy nézésére ditső személlények,
 Nem fagy meg hév dühe lakosid szivének?
 Nagy tsuda! -- de mit is vársz a' Frantziától?
 Ettől a' Furiák otsmány fajzattyától?
 Nints, oh nints semmi jó az ollyan nemzetben,
 Hol az *Igazság*, 's a' *Törvény* nints életben.
 Hol a' *Virtus* Lajos halálától fogva,
 Eggy leg méjjebb tömlötz fenekén nyög fogva.
 A' *Bűn* pedig lévén koronázott fővel,
 Parantsol mindenütt királyi erővel.
 'S ülvén maga elől *Barrere* képében,
 Ama vérrel hizott nemzet gyűlésében.
 Úgy igazgat mindent Frantzia Országon,
 Hogy a' *Bűn* erőt vett az *Artatlanságon*.
 Igazságos Isten! a' ki mind ezeket
 Láttad, 's meg büntetted a' kissebb vétkeket.
 Tölled mind ezekért e' felséges vérnek,
 Artatlan tsepjei bosszúállást kérnek.
 No hát e' népnek, melly a' bünt, 's vért így issza,
 Igazságod szerént mind ezt fizesd vissza.

* * *

Eggy fél árkos Tóldalékkal éggütt.